# מהדורה למורה – מפתח תשובות

## מטרות הדף:

- להכיר את 6 צעדי הבלש לבדיקת מידע ברשת
- לתרגל זיהוי סימנים מחשידים בכותרות ותמונות
- לפתח הרגל של עצירה ובדיקה לפני שיתוף

גרסת עולים חדשים – מילון מילים בראש הדף, משפטים קצרים ושפה פשוטה. אפשר לאפשר מילון אישי ועבודה בזוגות.

### חלק א' – הבנת הנושא

1. ב – מידע שקרי שמוצג כאילו הוא חדשות אמיתיות
2. ב – לא, דעה היא דעה ולא עובדה מזויפת
3. ב – הודעה שגורמת לרגש חזק - זה הרגע לעצור ולבדוק
4. ב – כי ייתכן שזו ידיעה ישנה שמשותפת מחדש כאילו חדשה
5. ב – אם הכתבה עצמה אומרת את מה שהכותרת הבטיחה
6. ב – כדי לדחוף אותם לשתף מהר בלי לבדוק

### חלק ב' – נכון או לא נכון

1. לא נכון – בלש אמת צריך לדעת לעצור ולבדוק, לא לדעת הכול
2. נכון – זו בדיוק הבעיה של 'תמונה מחוץ להקשר'
3. לא נכון – חשוב להצליב מול מקורות אחרים ואמינים
4. לא נכון – רגש חזק הוא דווקא סימן לעצור ולבדוק
5. נכון – זה בדיוק צעד המקור בצ'קליסט

### חלק ג' – השלימו את המילה החסרה

1. שקרי
2. הפוך
3. רגש
4. אחרים
5. דעה

### חלק ד' – התאימו בין הצעד להסבר שלו

- 1 – ג (מי פרסם את ההודעה - יש שם ואתר רשמי?)
- 2 – ה (מתי קרה האירוע - אולי זו ידיעה ישנה?)
- 3 – ד (האם הכתבה אומרת את מה שהכותרת הבטיחה?)
- 4 – א (האם התמונה באמת מהאירוע הזה?)
- 5 – ו (האם מנסים להפחיד או לדחוף לשתף מהר?)
- 6 – ב (האם מקורות אחרים ואמינים מדווחים אותו דבר?)

### חלק ה' – סדרו את 6 צעדי הבלש בסדר הנכון

1. בדיקת מקור - מי פרסם את ההודעה
2. בדיקת תאריך - מתי זה קרה
3. השוואת כותרת מול תוכן הכתבה
4. בדיקת התמונה והקשרה
5. שימת לב לרגש ובהלה בהודעה
6. הצלבת מידע מול מקורות אחרים

### חלק ו' – כתיבה ומחשבה

1. ציפייה: לציין לפחות 3 מתוך 6 הצעדים - בדיקת מקור, תאריך, הקשר התמונה, הצלבה מול מקורות נוספים, והבנה שהרגש החזק הוא סימן אזהרה ולא סיבה למהר
2. ציפייה: הבחנה בין עובדה מזויפת לבין דעה לגיטימית, גם אם לא מסכימים איתה

### כרטיס יציאה – מה לחפש

- ציון שני צעדים נכונים מתוך הרשימה
- הבנה שרגש חזק נועד לעיתים לדחוף לשיתוף בלי בדיקה
- הבנה שדעה היא עמדה ואילו פייק הוא עובדה מזויפת

## טיפים להפעלה:

- אפשר לפתוח בדוגמת כותרת מהעיתון ולתרגל יחד את 6 הצעדים לפני העבודה העצמאית
- בחלק הפתוח מומלץ לעודד תלמידים לשתף דוגמה אמיתית שראו ברשת (בלי לציין שמות פרטיים)
- כדאי להדגיש שהמטרה היא פיתוח הרגל בדיקה, לא שינון יבש של הכללים

# דף תרגול: בלשי האמת – זיהוי פייק ניוז

דף התלמיד/ה עולים חדשים

**שם:** _____ **כיתה:** _____ **תאריך:** _____

לפני שבוחרים מאמינים להרבה הודעות באינטרנט. חלק מהן לא נכונות. נלמד לבדוק לפני שמאמינים.

## 📖 מילון קטן:

| | |
|---|---|
| **פייק ניוז** | מידע שקרי שמוצג כאילו הוא חדשות אמיתיות |
| **מקור** | מי שפרסם את ההודעה - אתר, כתב, אדם |
| **הקשר** | המקום והזמן האמיתיים שבהם צולמה תמונה או קרה אירוע |
| **הצלבת מידע** | בדיקה אם גם מקורות אחרים מדווחים אותו דבר |
| **דעה** | מה שאדם חושב או מרגיש, לא עובדה |
| **עובדה מזויפת** | משהו שהוצג כאילו קרה אבל לא קרה באמת |
| **חיפוש תמונה הפוך** | בדיקה מאיפה באמת הגיעה תמונה מסוימת |

## 1 חלק א' – הבנת הנושא

הקיפו את התשובה הנכונה.

**1.** מהו פייק ניוז?

א) כל ידיעה שלא מסכימים איתה ב) מידע שקרי שמוצג כאילו הוא חדשות אמיתיות

ג) כתבה ארוכה מדי ד) ידיעה ישנה

**2.** האם דעה שונה היא פייק ניוז?

א) כן, תמיד ב) לא, דעה היא דעה ולא עובדה מזויפת ג) רק אם היא עצובה ד) רק אם היא מצחיקה

**3.** מה הכלל החשוב ביותר?

א) לשתף מהר ככל האפשר ב) הודעה שגורמת לרגש חזק - זה הרגע לעצור ולבדוק

ג) להאמין לכל כתבה עם תמונה ד) לבדוק רק כותרות ארוכות

**4.** למה בודקים תאריך?

א) כדי לדעת איזה יום בשבוע היה ב) כי ייתכן שזו ידיעה ישנה שמשותפת מחדש כאילו חדשה

ג) כדי לכתוב אותו בדוח ד) זה לא חשוב בכלל

**5.** מה בודקים בכותרת מול תוכן?

א) אם הכותרת צבעונית ב) אם הכתבה עצמה אומרת את מה שהכותרת הבטיחה

ג) אם הכותרת ארוכה ד) אם יש בכותרת מספרים

**6.** למה יוצרים פחד בהודעות?

א) כדי לעזור לקוראים ב) כדי לדחוף אותם לשתף מהר בלי לבדוק ג) כדי לשפר את מצב הרוח

ד) אין לזה סיבה

## 2 חלק ב' – נכון או לא נכון

סמנו ✔ נכון או ✘ לא נכון.

| # | משפט | ✔ נכון | ✘ לא נכון |
|---|---|---|---|
| 1 | בלש אמת צריך לדעת הכול כדי לזהות פייק ניוז | ☐ | ☐ |
| 2 | תמונה יכולה להיות אמיתית אך לקוחה מאירוע אחר לגמרי | ☐ | ☐ |
| 3 | אם מקור אחד מדווח משהו, זה מספיק כדי להאמין בוודאות | ☐ | ☐ |
| 4 | הודעה שגורמת לרגש חזק כמו פחד או כעס היא תמיד אמינה יותר | ☐ | ☐ |
| 5 | בדיקת מקור כוללת שאלה האם יש שם, אתר רשמי או כתב מזוהה | ☐ | ☐ |

## 3 חלק ג' – השלימו את המילה החסרה

השלימו את המילה החסרה.

**1.** פייק ניוז הוא מידע _____ שמוצג כאילו הוא חדשות אמיתיות

**2.** כדי לבדוק אם תמונה מהאירוע הנכון אפשר להשתמש בחיפוש תמונה _____

**3.** כלל הזהב אומר שהודעה שגורמת ל _____ חזק היא רגע לעצור ולבדוק

**4.** צעד ההצלבה בודק אם מקורות _____ מדווחים אותו דבר

**5.** לא כל דבר שלא מסכימים איתו הוא פייק - דעה היא _____

## 4 חלק ד' – התאימו בין הצעד להסבר שלו

התאימו: כתבו ליד כל מספר את האות המתאימה מהעמודה השמאלית.

| | | |
|---|---|---|
| **1.** מקור | ___ | **א.** האם התמונה באמת מהאירוע הזה? |
| **2.** תאריך | ___ | **ב.** האם מקורות אחרים ואמינים מדווחים אותו דבר? |
| **3.** כותרת מול תוכן | ___ | **ג.** מי פרסם את ההודעה - יש שם ואתר רשמי? |
| **4.** תמונה מחוץ להקשר | ___ | **ד.** האם הכתבה אומרת את מה שהכותרת הבטיחה? |
| **5.** רגש ובהלה | ___ | **ה.** מתי קרה האירוע - אולי זו ידיעה ישנה? |
| **6.** הצלבה | ___ | **ו.** האם מנסים להפחיד או לדחוף לשתף מהר? |

## 5 חלק ה' – סדרו את 6 צעדי הבלש בסדר הנכון

מספרו את השלבים לפי הסדר הנכון (1, 2, 3...).

| | |
|---|---|
| ☐ | הצלבת מידע מול מקורות אחרים |

| | |
|---|---|
| ☐ | השוואת כותרת מול תוכן הכתבה |
| ☐ | בדיקת מקור - מי פרסם את ההודעה |
| ☐ | שימת לב לרגש ובהלה בהודעה |
| ☐ | בדיקת תאריך - מתי זה קרה |
| ☐ | בדיקת התמונה והקשרה |

## 6 חלק ו' – כתיבה ומחשבה

כתבו תשובה מלאה במשפטים שלמים.

**1.** קיבלתם הודעה שמעוררת בכם פחד גדול ומבקשת לשתף מיד. תארו שלושה צעדים שתעשו לפני שאתם משתפים

**2.** הסבירו במילים שלכם למה דעה שלא מסכימים איתה אינה בהכרח פייק ניוז

### כרטיס יציאה

מהם שניים מתוך 6 צעדי הבלש?

למה רגש חזק בהודעה הוא סימן אזהרה ולא סיבה לשתף מהר?

מה ההבדל בין דעה לפייק ניוז?

איך הרגשתי בשיעור? 😀 🙂 😐 ☹️